

AMERIKANSKI SLOVENEK

PRVI SLOVENSKI LIST V AMERIKI

Časopis: Za vero in narod — za pravico in resnico — od boja za smagel

GLASILO SLOV. KATOL. DELAVSTVA V AMERIKI IN URADNO GLASILO DRUŽBE SV. DRUŽINE V JOLIETU; S. P. DRUŽBE SV. MOHORJA V CHICAGU; ZAPADNE SLOV. ZVEZE V DENVER, COLO., IN SLOVENSKE ŽENSKE ZVEZE V ZEDINJENIH DRŽAVAH.

(Official Organ of four Slovenian Organizations)

NAJSTAREJŠI
IN NAJBOLJ
PRILJUBLJEN
SLOVENSKI
LIST V
ZDRUŽENIH
DRŽAVAH
AMERIŠKIH.

ŠTEV. (NO.) 42.

CHICAGO, ILL., PETEK, 3. MARCA — FRIDAY, MARCH 3, 1939

LETNIK (VOL.) XLVIII.

Vojna se utegne nadaljevati - Nemčija se baha z letali

Španska republikanska vlada se obotavlja, da bi se podala Francu. — Neka vplivna ženska, "La Pasionaria", podžiga k nadaljevanju vojne; pričakuje, da v Evropi pride do krize, ki bi pripomogla k zmagi nad Francu.

Pariz, Francija. — Kakor so se glasila poročila, ki so prihajala ta terek in sredo iz Madrida, se je baje španska republikanska vlada odločila, da ne bo upoštevala navsota, ki ga je prejela iz Londona, naj se poda nacionalistom in konča civilno vojno, marveč da bo nadaljevala z odporom. Do tega sklepa se je prišlo na zborovanju vlade, ki ga je sklical min. predsednik Negrin, da odloči o tem koraku.

Trdi se, da je bil Negrin sam naklonjen ideji za podajo Francu, zlasti še, ker je Anglija obljubila, da bo dala na razpolago ladje, na kateri bi se lahko umaknili v inozemstvo vsi višji in nižji inozemelci v republikanskem delu Španije. Podobnega mnenja z njim je bilo še par drugi vodilnih osebnosti, kakor vrhovni poveljnik armade, Jose Mijata, ter deloma tudi zun. minister, del Vayo. O predsedniku Azanu pa je bilo itak že poročano, da je priporočal podajo, češ, da bi bil vsak odpor brezupen. Azana, ki je v inozemstvu, je med tem resigniral.

Nasproti vsem tem pa se je postavila neka ženska, katere ime je Dolores Ibarri, a je Špancem zaradi svoje fanatične ognjevitosti znana pod pridevkom "La Pasionaria". Ta ženska je tudi podpredsednica parlamenta. Z vso srditostjo se je izrazila za to, da se vojna nadaljuje, in zelo verjetno je, da bo s svojim vplivom nadvladala Negrina in vse druge zmernejše osebnosti. Baje namerava tudi kandidirati za predsednico, za mesto, ki ga je Azana zapustil.

"La Pasionaria" in drugi, ki propagirajo za nadaljevanje vojne, sicer nimajo upanja, da bi z orožjem zmagali nad Francu, pač pa pričakujejo, da bo v kratkem prišlo do resne krize med evropskimi demokratičnimi in fašističnimi državami, katera bo vodila v splošno vojno, na kar bi bile demokratične države prisiljene, da jim nudijo pomoč, s čimer bi se zmaga končno obrnila na njih stran.

VSE PRIPRAVLJENO ZA DELAVSKO KONFERENCO

Washington, D. C. — Kakor je bilo že poročano, so se na pobudo predsednika Roosevelta pričele priprave za novo pogajanje med obema nasprotnima del. organizacijama, federacijo in CIO. Do čim se je Green že prej odzval vabilu, dasi je istočasno svojemu odboru naročil, da ne sme iti tako daleč, da bi pristal na izpmembo notranje-ge ustroja federacije, je pa zadnji terek tudi Lewis objavil, da je njegova organizacija pripravljena za pogajanja, in da se jih bo udeležil on sam z dvema drugima voditeljema. Obe stranki zdaj ča-

POL MILJARDE ZA ARMADO

Odbor priporočal zbornici nazkazilo te svote.

Washington, D. C. — Kongresni odbor za nakazila je to sredo odobril, da se nakaže nekaj manj kot 500 milijonov dolarjev v uporabo vojnemu departmentu za armado, in da se ta predlog pošlje v odobritev celokupni zbornici. Večina tega, namreč 300 milijonov, bi šla za ojačenje armadne zračne sile, s čimer bi se nabavilo 784 novih aeroplanov. Nedavno je poslanska zbornica že odobrila večji znesek v podobni namen, kateri je točasno v senatu v razmotrivanju.

NASTOP JUGOSLOVANSKEGA UMETNIKA

Boston, Mass. — V tukajšnji Symphony dvorani nastopi ta petek popoldne pri koncertu kot solist znani jugoslovanski umetnik na violino, Zlatko Baloković. Spremljal ga bo orkester dirigenta Kuševickija. Isti koncert se ponovi na istem mestu v soboto, a prihodnji četrtek pa v New Yorku.

SMRT ODLIČNEGA JUGOSLOV. RODOLJUBA

Zagreb, Jugoslavija. — V Crikvenici v Hrv. Primorju je umrl zadnji ponedeljski istrski Hrvat dr. Dinko Trinajestič. Pokojni je bil vnet jugoslovanski rodoljub ter je bil tudi predsednik svoječasnega Jugoslovanskega odbora v Londonu. Točasno je bil državni senator.

ŽUPAN KELLY SIJAJNO ZMAGAL

Chicago, Ill. — Pri županskih primarnih volitvah zadnji terek je odnesel sedanji župan Kelly naravnost sijajno zmago. Prejel je toliko glasov kakor še nikdar prej noben kandidat pri primarnih županskih volitvah. Pravzaprav se lahko smatra, da je bil že zdaj docela izvoljen, kajti število glasov, ki so bili oddani zanj, je bilo večje kakor vseh drugih kandidatov skupaj, demokratičnih in republikanskih. Glasovalo je zanj nad 600,000 volilcev, dočim je dobil njegov demokratiški protikandidat Courtney okrog 320,000 glasov. Na republikanski strani pa je prejel Green okrog 213,000 glasov in Thompson približno 63,000. Skupno je bilo torej oddanih do 1,200,000 glasov, kar je tudi rekordno število za primarne volitve. Pri glavnih volitvah, ki se bodo vršile 4. aprila, si bosta torej stala nasproti demokrat Kelly in republikanec Green.

kate, da ju bo privedel skupaj Roosevelt sam, ali pa kak njegov zastopnik.

JUGOSLOVANSKI PROGRAM

Kraljevi namestnik, princ Pavel, bo govoril.

To nedeljo, 5. marca, bodo imeli Jugoslovani v Ameriki priliko slišati jugoslovanskega kraljevega namestnika, princa Pavla, ki bo govoril med radio programom, kateri se bo oddajal naravnost iz Belgrada. Princ Pavel bo ob tej priliki v imenu Jugoslavije uradno pozdravil svetovno razstavo v New Yorku, ki se bo otvorila 30. aprila in na kateri bo tudi Jugoslavija zastopana. Za njim bo govoril tudi min. predsednik Cvetković, in kar bo sledil koncert orkestra belgrajske radio postaje. Oddajal se bo program širom cele Amerike preko omrežja treh sistemov, National, Columbia in Mutual, da se bo lahko dobil prav na vsakem aparatu. Vršil se bo pol ure, in sicer se začne ob 1:30 pop. po vzhodnem času, (12:30 po osrednjem, 11:30 po gorskem in 10:30 po pacifiškem času).

SRBSKI SELJAKI IGRALI V LJUBLJANI

Ljubljana, Slovenija. — Zadnji nedeljo se je vršila tukaj svojevrstna predstava. Nastopila je namreč skupina seljakov iz okolice Galičnika v južni Srbiji, ki so predvajali več svojih iger. Občinstvo, katerega je bilo izredno veliko, jim je navdušeno aplavdiralo. Ta skupina točasno potuje po Jugoslaviji, a v maju se bo odpravila v New York, kjer bo nastopila na svetovni razstavi.

CESTNA KARA SKOČILA S TIRA

Boston, Mass. — Na neki strmini je zadnji terek popustila zavora na neki cestni kari, na kar je ta brez kontrole zdrvela navzdol, pri nekem kvinku skočila s tira in tresčičla v poleg stoječe drevo. Pri nesreči je bilo ubitih šest oseb, okrog 40 pa ranjenih.

KARDINALI PRAVOČASNO PRISPEDI

Rim, Italija. — Trije tujezemski kardinali, namreč O'Connell iz Bostona, Cintra iz Rio de Janeiro in Copello iz Buenos Aires, so prispeli semkaj v sredo opoldne, torej ravno še pravočasno, da so mogli priti v konklavo, ki se je pričela isti dan zvečer.

KRIŽEM SVETA

Mexico City, Mehika. — Sedem oseb je bilo zadnje dni aretiranih pod sumnjo špijonaže. Med njimi je tudi eden, o katerem se trdi, da je osebni prijatelj Hitlerja, namreč baron von Holleufer, svak ravnatelja berlinske policije, von Helldorfa.

Windsor, Anglija. — Truplo pokojnega kralja Julija V. je bilo zadnji terek preneseno iz grobnice pod kapelo sv. Jurija, kamor je bilo začasno vloženo v januarju 1936, na stalno mesto v ladji kapele.

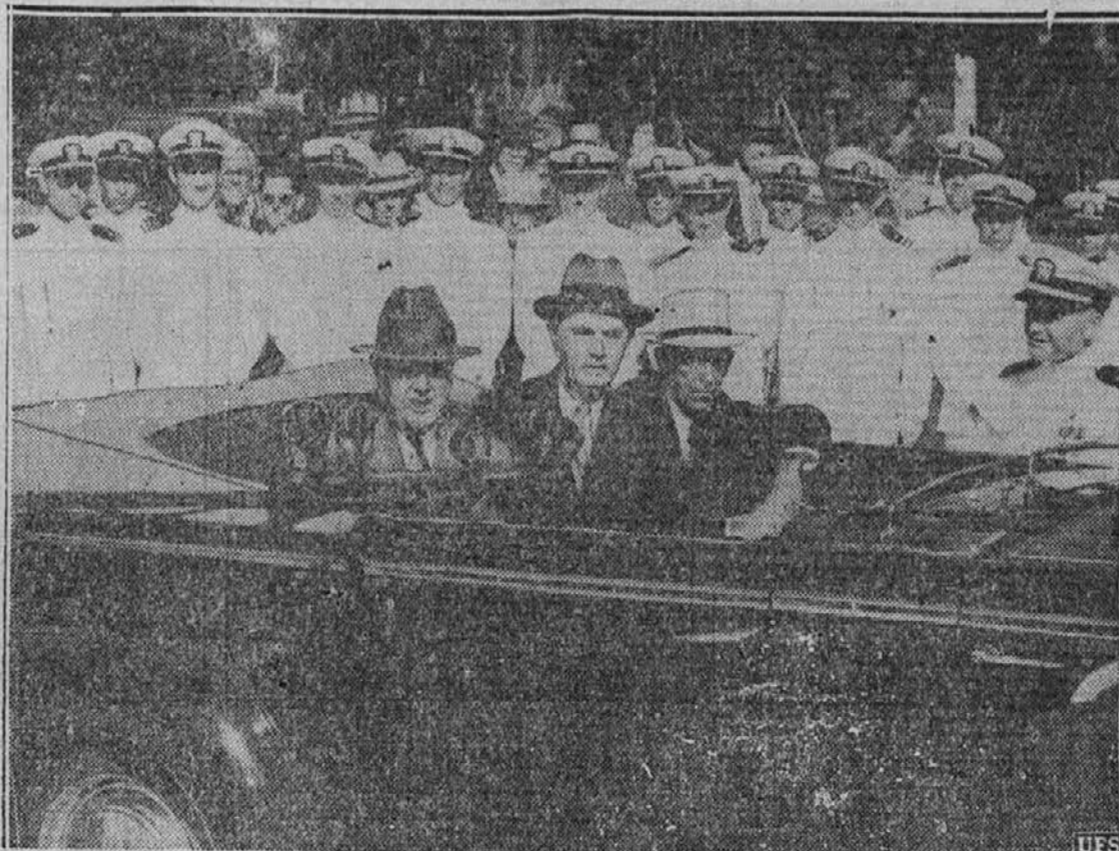
Varšava, Poljska. — Tukajšnja policija je v terek dobila naročilo, naj nemudoma podvzame korake, da se napravi konec protinemskim demonstracijam, pri katerih se je zahtevalo, da ima vlada izpremeniti svojo tujezemsko politiko.

ZADOSTEN ZADRŽEK ZA POROKO

Livermore, Cal. — Pastor C. Sands je zadnji terek opravil poročne obrede nad nekim mladim parom in je ravno prišel do poziva, naj se tisti, ki ve za kak zadržek, zdaj oglasi, ali pa za večno molči. Res se je oglašil neki sosed in s prav krepkim glasom zaklical: "Posloplje gor!" To je bil pač zadosten zadržek, da so se ukiniteli poročni obredi, vendar ne toliko zadosten, da bi poroko sploh preprečil; obredi so se nadaljevali in zaključili, ko so ognjegasci pogasili streho, ki se je vnela.

ŠIRITE AMER. SLOVENCU

PRED ODHODOM NA MANEVRE

Predsednik Roosevelt (na levi), ko se je nahajal v Key West, Fla., predno je odplul na Atlantik, da prisostuje manevrom mornarice Zed. držav. Manevri so se končali zadnji ponedeljek. S predsednikom v avtomobilu je v sredi admiral Leahy, na desni župan Albany.

OGROMNA ZRAČNA SILA

Goering povdaril, da je nemška zračna armada nepremagljiva, in da je bila odločilni faktor v Monakovem.

Berlin, Nemčija. — Omenjajoč, da je politična situacija v Evropi prišla iz vsakega reda in da je večino držav sveta zgrabila oboroževalna mrzlica, je zračni minister Goering to sredo ponosno povdarjal, da ima Nemčija točasno tako zračno silo, da je sploh ne more nihče obvladati. Kljub temu, je dejal, jo bo treba še ojačiti.

Svoj govor je imel Goering ob četrti obletnici, ko je Nemčija, v 1935, objavila svetu, da ima svojo lastno zračno armado, kljub temu, da ji je bila ta prepovedana po verzajski mirovni pogodbi. Tedaj je imela Nemčija okrog 1000 bojnih aeroplanov; danes se njih število računa na okrog 10,000. Povrhu tega še dan za dnem izdeluje nove in razni izvedenci domnevajo, da se v Nemčiji sami producira aeroplanov toliko, kakor v Angliji, Franciji in Zed. država skupno.

Goering sam je povdaril, da je ravno zračna moč Nemčije bila pri usodni konferenci v Monakovem odločilni faktor, ki je spravil v strah Francijo in Anglijo, da ste pristali k razkovanju Čehoslovaške. "Nemška sila v zraku je trepet naših nasprotnikov in bo to tudi ostala", je dejal ter dostavil, da bo, z ozirom na to, ker se tudi ostali svet stalno oborožuje, kljub temu treba še znatno dodati k njemu ojačenju.

Isti dan so se razširjale govorice, da se vršijo priprave za novi sestanek med Hitlerjem in Mussolinijem. Vendar pa uradni krogi v Rimu in tujakaj niso teh govoric niti potrdili, a tudi ne zanikali.

Oglasi v "Am. Slovencu" imajo vedno uspeh!

Iz Jugoslavije

Tragičen konec komaj devetnajstletnega voznika iz Medije, kateri je izdihnil v potoku pod vozom drv. — Prijeta vlomilca, ki sta napadla gostilničarja Zerovnika v Frankolovem. — Smrtna kosa in drugo.

Strašna smrt pod vozom

Medija-Izlake, 10. febr. — Na občinski cesti, ki pelje iz Blagovice na Razpotje, so je te dni pripetila nesreča, ki je žalostno odjeknila po vsej okolici. Posesnikov sin 19 letni Jože Ocepek, po domače Kruščev iz Medije, je peljal na Izlake drva. Ne daleč od Briš, kjer je cesta slaba in ozka, je zavozil na rob in voz se je pričel nagibati. Fant je opiral, kolikor je mogel, a je sprevidel, da tolike teže ne bo mogel obdržati. Spoznal je nevarnost ter je hotel odskočiti čez potok Medijsko, ki teče kaka dva metra pod cesto. Skok se mu ni posrečil. Sodičjo, da se je spotaknil in padel v ozko strugo ali pa ga je dohitel voz ter se nanj prevrnil. S seboj je potegnile tudi oba konja; enega je vrglo vznak čez ojnice, kjer je zamotan obležal, drugi pa je čakal mirno zraven njega. Posesnik in mlinar Muze je videl prizor od daleč in hitel na kraj nesreče. Meneč, da je voznik odšel v vas po kako pomoč je pričel reševati konja. Šele ko ga je spravil pokonci, je zapazil roko, molečo izpod voza. Brž je poklical sosedo, ki so dvignili voz in potegnili fanta iz potoka. Bil je že mrtev; zadržala so ga polena, ki so se nanj zvrnila. — Pokojni Ocepek je bil dober in priden mladenič; njegova nepričakovana smrt je izzvala med domačini globoko žalost, v sosesčini pa mnogemu sočutja in pomilovanja.

Denar sta hotela

Celje, 8. febr. — Te dni sta vdrla dva neznana moška ponoči v kuhinjo gostilničarja Karla Zerovnika v Frankolovem pri Celju. Gostilničar in njegova žena, katera je ropot zbudil, sta takoj vstala, pa sta že bila vlomilca pri nji v spalnici, eden z električno svetilko, drugi pa s samokresom v roki, ki sta zahtevala denar. Vnela se je prava borba, kajti gostilničar se je zavedal svoje moči, vlomilčev samokres pa najbrže ni bil nabasan. V borbo se je podala tudi gostilničarjeva žena, ki je enemu razpraskala obraz in mu strgala masko, da bi ga spoznala. Zaradi kričanja otrok in velikega ropota sta se vlomilca prestrašila in pobegnili v noč. Ta napad sta že del časa pripravljala in sta zastupila gostilničarju že tri pse. — Na podlagi opisa enega razbojnikov, zlasti čepice in samokresa; so orožniki napravili drugi dan preiskavo pri Lončarjevih na Frankolovem ter aretirali 21 letnega delavca Rudolfa Kosca in njegovega 24 letnega brata, čevljarkega pomočnika Franca. Orožnikom se je pri preiskavi pri Koscu že takoj v začetku

posrečilo, da so prišli na pravo sled. Čepico, ki se jo našli pri Zerovniku v gostilni, je orožnik na skrivaj obesil na vrata ter vprašal gospodinjo, cigava je kapa. Ta ni vedela za to past in je takoj povedala, da je to Rudolfova čepica. Orožniki so oba aretirali ter ju odvedli v Vojniki.

Kost ji je obtičala v grlu

V splošno mariborsko bolnico je bila pripeljana viničarjeva žena Marija Šprajc iz Gabernika št. 15. V grlu ji je namreč obtičala kost. V bolnišnici so ji še o pravem času potegnili kost iz grla in ji tako rešili življenje.

Smrtna kosa

Pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju je umrl Janez Kržan, ugleden krščanski mož, ki je bil več let grobar in mrliški oglednik. Vzgojil je pet otrok, katerih najstarejši Franc je kaplan v Braslavčah. Star je bil 70 let. — V Arji vasi pri Celju je umrla Ana Debelak, ki je bolehalo 16 mesecev. Stara je bila 94 let. Eno njenih hčera živi v Ameriki.

Blagajno so razbili

V Pamečah, tako poročajo iz Maribora, je bilo vlomljeno v pisarno lesnega trgovca Stefana Šerbaka. Vlomilci so mu odnesli 3000 dinarjev vreden pisalni stroj ter ročno blagajno, v kateri je bilo nekaj nad 300 Din. Spravili so se tudi na veliko jekleno blagajno, katero so naložili na dva droga in jo tako zavlekli v bližnji gozd, kjer so jo razbili, toda v blagajni ni bilo denarja, ampak samo knjige.

Ker ni mogel na ples

Razburljiv prizor se je odigral nedavno nekega večera v Mariboru. Črkoslakar, neki P. M. bi bil zelo rad šel na večerni ples, toda ni imel za to denarja. Prosil je gospodinjo naj bi mu posodila nekaj dinarjev, pa zaman. Tedaj je v razburjenosti udaril po šipi in si v zapetju prerezal žile. Odpeljali so ga v bolnico.

Prodan rudnik

Rudnik Stanovsko pri Poljčanah je bil pred kratkim prodan na dražbi v Ljubljani. Rudnik je bil znan zaradi mnogih stavk slabo plačanih delavcev. Upnikov je bilo 65, večina so bili rudarji. Kupil ga je industrijalec Milinov iz Zagreba za 175,000 dinarjev.

Nesreča

Na Ostrožnem pri Celju je padel na dveletnega sinčka Jožeta Malgaja voziček in mu prebil lobanjo. Nezavestnega so prepeljali v celjsko bolnico, kjer je poškodbi podlegel.

Širite in priporočajte list "Amerikanski Slovenec"!

VOŠČIJO SI SREČO

Republikanski gubernetji petih držav, kateri so zmagali pri lanskih volitvah in so se nedavno sešli v New Yorku. Od leve na desno: Fitzgerald, Mich.; Baldwin, Conn.; Bushfield, So. Dak.; Heil, Wis., in Carr, Colo.

NA OBISK V STARO-DOMOVINO

12. Izlet po Sloveniji; iz Ribnice nazaj v Ljubljano.

Piše Albina Novak, Cleveland, Ohio.

"Iz Ribnice do Kamnika..." pada tudi cehar. Najbolj smo pa tako se glasi stara pesem, ki mi je prišla na misel, ko sem se pripravljala k tej pisavi. Zakaj ravno ta pesem? Najbrž zato, ker je moja naloga pisati o našem izletu po Sloveniji in sicer iz Ribnice v Postojnsko jamo in povratek v Ljubljano. Vzelo bi precej prostora, če bi vse natančno popisala, kar pa pride na vrsto v našem glasilu "Zarja". Toraj naj začnem pri Ribnici.

Sestrični Mici Češarek, ki vodi gostilno s svojim soprogom Lojztom v Ribnici, sem poslala iz Metlike brzojav, da pridemo tja ob dveh popoldan ter ji naročila, da naj pripravi za vse kosilo za približno ob dveh. Mici, si je hitro naročila pomoč in začela pripravljati kosilo, da bo ob dveh vse gotovo, pa žalibog, gorka jed je morala čakati na nas do štirih popoldne. Razume se, da je bilo za kuharico to čakanje neprijetno; ko je jed gotova, je najbolj okusna. Vzrok naše zamude je bilo deževno vreme, ker pot od Črnomlja do Ribnice je bila slaba, ker je deževalo kot za stavo. Vest, da pridejo v Ribnico Amerikanci z avtobusom, se je hitro raznesla po trgu in če ne bi nagajal dež, bi gotovo imeli najlepši sprejem za nas, tako je pa bil "oficielni" sprejem nemogoč. Vseeno pa je bila na mestu vsa moja "žalaha" in več prijateljev, ki so želeli pozdraviti Amerikance. Ko smo stopili v hišo, je bilo zame nekaj izredno radostnega, saj je to bila moja rojstna hiša in sedaj po 28 letih se vracam v isto hišo, ki se mi je zdela nespremenjena. Taki trenutki in občutki se sploh ne morejo popisati, ker človeka gane tako globoko. Če prav sem imela spomine na hišo le iz otroških let, se mi je vendar zdela tako domača, kakor da se nisem sploh nikdar ločila od nje.

Takoj smo zasedli vsak svoj prostor okrog velike mize, ki je bila prav lepo dekorirana in vsem je šla jed zelo v slast, saj je bilo vse tako vabljivo in okusno pripravljeno in za po-obe-dek smo dobili pa še celo "ice cream". Da je bilo še bolj lučeno, so pa skrbeli fantje v sosedni sobi, ki so nam v počast lepo prepevali. Ura je šla hitro naprej in ker se nismo hoteli voziti v mraku, je naš mentor, g. Zakrajšek svetoval, da prenočimo v Ribnici. Takoj sta se ponudila moja bratranca Ivan in Anton Križman ter šla do Cenetovih (Ivan Podboj), kjer imajo sobe za tujece in sta nam preskrbela potrebno prenočišče. Gostoljubnost in prijaznost Cenetovih je bila vsem zelo všeč. Tudi moji sorodniki so bili zelo, zelo prijazni do vseh in skušali na vse načine čim boljše postreči, zakar vsem iskrena hvala. Takoj po večerji so pa naše potnice vprašale kje bi se dobilo kaj suhe robe za v Ameriko, oziroma spominke? Takoj nam je bilo povedano, da suho robo se pa dobi v Sodražici. "Koliko kilometrov je do Sodražice?", je bilo nadaljno vprašanje. "Samo devet km in to lahko prevozimo v manj kot 15 minutah, ako gremo z avtobusom," je bil odgovor. Vsi smo bili mnenja, da moramo videti kje se izdeluje znamenita ribniška suha roba. In tako smo kar naenkrat bili v Sodražici pri Fajdigovih, kjer so nam postrežljive hčerke takoj odprle skladišče, kjer je bila suha roba naložena predal, poleg predala. Zdelo se nam je kakor v "ten cents store" v Ameriki. In res, nabrale smo vsakovrstnih suhih izdelkov, namreč žlic vseh mer, vilic, majhne škafee, kuhavnice, vaze in kaj-

DOŽIVLJAJI SRBA V RDEČI ŠPANIJI

Siniša Timotijević, iz Belgrade, je svoje dni sledeč svojim marksističnim težnjam pobegnul v Francijo, od koder je odšel v Španijo ter bil postavljen v rdečo mednarodno brigado, ki ji je poveljeval francoski komunistični narodni poslanec Marty.

Sedaj je Siniša po polomu rdečih v Kataloniji prišel nazaj v Pariz, kjer je — ves togoten nad doživljaji, ki jih ima za seboj — obiskal svojega prijatelja pri listu "Le Journal" in mu naslikal svojo položaj. "Le Journal" je sedaj objavil vtise tega jugoslovanskega marksista, ki je v rdeči internacionalni brigadi v Španiji našel ravnovesje ter sedaj prisega, da se bo odslej posvetil neutrudljivi borbi proti komunizmu, ki ga je v pravi luči še le spoznal v Španiji. V "Journalu" sta izšla o tem dva članka in sicer v štev. od dne 12. in 13. februarja s podpisom Sinišinega prijatelja A. T. Serstevensa. Iz obeh člankov v naslednjem posnemamo poglavitne vtise sprebrjenega Siniše Timotijevića.

V oktobru 1937 je Siniša Timotijević vstopil v rdečo mednarodno brigado in bil dodeljen oddelku protiletalskega topništva pri Teruelu, pri Aragonu, boril se je v kolenu Ebra ter bil potem pomaknjen v ozadje, ko je Negrin obljubil, da bodo mednarodne brigade zapustile fronto. Dne 6. oktobra je prišel v Katalonijo. Rdeče brigade niso bile razorožene, še manj seve razpuščene, čeprav je Negrin lagal, da so bile.

Pariški prijatelj je takoj vprašal Sinišo, kaj je z Martyjem — francoskim komunističnim poslancem, ki je bil v Španiji vrhovni poveljnik mednarodnih rdečih brigad — nakar mu je Belgrajčan s srditim naglasom odgovoril:

"Marty! Ne vem, če je norec ali pustolovec! Mednarodne brigade so bile zanj tvorba, ki jo je sam ustvaril in nad katero je izvajal tiranijo, ki prekaša vse, kar si more človeška domišljija predstavljati. Boril sem se na Balkanu, videl sem armade raznih držav, toda nikjer še nisem videl koga, od generala do prostega kaplarja, ki bi bil tako besno podivjan kot je Marty. Za vsako najmanjšo stvar, za vsako cigareto, ki si jo prižgal 80 km za fronto, je že prišel z revolverjem in z najgršimi psovki. Marty prihaja iz boljševiške šole. Poleg tega pa zagrizen komunist. Nas je v brigadi razdelil v dva tabora. Eni so na legitimaciji dobili oznako "protifašist", komunisti pa, ki so to izpričali, so dobili značko "dober protifašist". Prvi smo bili pod stalnim nadzorstvom. Lahko rečem, da fronta nikakor ni bila naša največja življenjska nevarnost, marveč politično vohunjenje v zaledju. Trije mojih rojakov, ki so se vpisali v anarhistično zvezo, so bili aretirani in še danes ne vem, kam so izginili. Ni jih! Imeli smo vojaške sovjetje "Charlas Politicas", kjer so nas učili protifašistične borbe. To so bili navadni komunistični tečajji. Kdor se jih ne bi hotel udeleževati, so ga takoj poslali na fronto, kjer se je moral sam z nekaj ročnimi bombami v rokah boriti proti napadajočim tankom."

Ko so se mednarodne brigade morale umakniti s fronte, je Marty, ki je navaden pustolovec, z revolverjem v roki divjal. Najprej nas je hotel spraviti v Mehiko. Zbral je okrog 1.500 rdečih gardistov, med njimi je bil tudi Siniša Timotijević. Peljal jih je v Puigcerdo, od koder jih je imel francoski vlak prepeljati v Bordeaux. Toda iz tega ni bilo nič. Marty se je pojavil ter tako grdo psoval fran-

cosko vlado, da besed ni mogolce ponavljati. Marty jih je potem spravil spet nazaj v Ripoli, potem ko jim je pobral denar, ki so ga imeli.

Ko se je Franco začel bližati Barceloni, je bila Martyjeva mednarodna brigada vsa razdvojena. Marty jo je hotel poslati nazaj na fronto. Dne 24. januarja v Casa de la Selva je agitiral med vojaki, naj se vrnejo na fronto. Samo 15% rdečih miličnikov mednarodne brigade se je javilo za fronto. Med njimi je bilo 42 Kanadčanov. Drugi nismo hoteli. Ko je Barcelona padla dne 26. januarja, se je Marty vrnil med nas in nas spet hotel spraviti v boj.

Ker se niso javili, je pobral vsem njihove legitimacije. To je pomenilo, da bodo poslani na fronto v ogenj, da tamkaj padejo in da nihče ne bi vedel, katere narodnosti so. Ne Poljaki, ne Jugoslovani, ne Nemci, marveč brezdomci — brezimni mrličji. Takrat so miličniki začeli v trumah uhajati. Vse je skušalo doseči francosko mejo. Marty je v zadnjem hipu zbral skupino najhujših divjakov, ki so zasedli prehode na meji in so imeli nalogo, da postrele miličnike mednarodne brigade, ki bi hoteli čez mejo. Poveljnik tem četam je bil grški polkovnik Nicolaidis. To je trajalo tako dolgo, da tega Grka ni prepoznal španski polkovnik z revolverjem v roki. Vsaj polovica mednarodne brigade je pobegnila čez mejo.

"Ali je v Španiji še kaj od mednarodne rdeče brigade," je vprašal francoski častnikar. Siniša Timotijević je odgovoril: "Spominjate se, da je neki Italijan Luigi de Gallo, ki je bil nadzornik komisarijata za mednarodne brigade, govoril o uradni številki 30.000 mož, ki jih ta brigada šteje, in o 5.000 mrtvih, ki jih je utrpela. Tem številkam smo se pri brigadi na ves glas smejali. Stvarno pa je bilo mednarodnih miličnikov najmanj 60.000 in na fronti jih je padlo vsaj 20.000. Pred nekaj meseci je bilo odposlanih v Francijo nekaj tisoč ranjenih in pohabljenih in bolnih. Tudi Rusi so vsi odšli. Ko se je pričel splošni umik v Kataloniji, je bilo na severu vsaj še 12.000 miličnikov. Pravili so nam tudi, da jih je vsaj 5.000 še v srednji Španiji.

"Maršal Marty" je z miličniki govoril špansko. Saj je bilo vseeno, v katerem jeziku je govoril, ko ni znal nič drugega, kakor psovati. Pomagali so mu komunistični govorniki. Posebno v spominu nam je ostal Belgijec "Bouboule", ki je najboljši znal zmerjati francoske marksiste, med njimi posebno vašega Bluma. Do aragonske bitke so bili Rusi srce vsega odpora. Bateriji, pri kateri je služil Siniša, je poveljeval neki boljševiški čast-

nik. Toda po aragonskem porazu so se Rusi izcedili in kar naenkrat jih ni bilo več. Sovjetska Rusija je Španijo obrnila hrbet.

"In ljudstvo z vami postopalo," je vprašal Francoz. Siniša mu je dobesedno odgovoril: "Prebivalstvo! Da, prebivalstvo je špansko! To so Španci! Ko sem se boril v Macedoniji sem doživel čudovite sprejeme od strani prebivalstva. Kako so Srbi sprejemali francoske in srbske osvobojevalne armade. V Španiji nič od tega! Kamorkoli smo prišli, so nas sprejemali hladno, mrko. Niti eden pravi Španijolec nam ni vzdiknil: Hvala da ste prišli! Prav so imeli. Saj smo bili tuji in nikdo nas ni maral! Tudi Francu se je isto dogajalo, kadarkoli so zasedali nove kraje njegovi tuji. Kadarkoli smo prišli v kakšno novo taborišče, so nam dejali, da naj pazimo, češ, da je okoliča fašistična mišljenja, smo kmalu prišli do prepričanja, da je povsodi tako in da nam je špansko prebivalstvo povsodi sovražno.

"Danes vem, da smo se borili za komunizem in za komuniste. Za nič drugega. Kajti diktatura proletariata... poznam jo! Diktatura je umazana banda tolovajev, ki se bogate na račun in v imenu proletariata." Kaj sedaj, je Sinišo vprašal njegov francoski prijatelj. "Poslušaj, prijatelj," je odgovoril Siniša. "Zavidam svoje tovariše iz brigade, ki so po vsem tem, kar so videli, po vseh teh krajah in ropih, po vseh nasilstvih, po vseh strašnih pustošenjih in krvavih goljufijah, še ohranili v sebi vero v svojo idejo. Toda, kar se mene tiče, sem dosti videl in dosti razumel. Preveč je da bi na vse to mogel kedaj pozabiti in da bi mogel dobiti nazaj svoje nekdanje prepričanje. Iz rdeče Španije se vracam s prepričanjem v srečo, da je komunizem največja nevarnost, ki grozi človeštvu in odslej naprej bo moja edina naloga — moja, ki sem bil član rdeče brigade v Španiji — da se borim proti rdečim, naj bodo ti ali oni."

RAZNOTEROSTI

NOVA TORPEDOVKA

Te dni je podvezla poskusno vožnjo na Angleškem prva torpedovka, zgrajena po načrtih inženjerja Penna. Torpedovka vozi z brzino 50 milj na uro, ženejo jo trije stroji tipa Rolls-Royce po tisoč k. s., posebnost ladje pa je ta, da nima dimnika niti jambora. Iz vode moli le natanen del ladje tako, da se Pennova torpedovka jedva opazi na vodni površini.

BELE IN ČRNE OBLEKE

Kadar kdo od naših svojcev ali vsaj sorodnikov umre, imamo navado nositi črno obleko. Črna obleka je znak, oziroma naj bi bila znak globoke iskrene žalosti nad tem, da je smrt izrgala iz naše srede koga, ki smo ga imeli radi. Seveda nosimo črno obleko še tudi ob drugih prilikah, kadar gremo na razstavo v New York, in ste si s plesom hoteli prisluziti za pot tja.

in jih zdaj z belo obleko skušajo preprečiti.

110 DNI JE SPALA

V angleškem hospitalu v Cuparu je neka 28letna ženska prišla k zavesti po 110 dneh spanja. Pred meseci se je bila ponesrečila na cesti. Dobila je takrat pretres živcev in je niso mogli zbuditi iz spanja. Zdravniki so zdaj izvedli operacijo na možganih, ki je bolnici popolnoma vrnila duševno čistost.

DVA DETEKTIVA PRIPLESALA DO CILJA

Chicago, Ill. — Dve mladi dekleti, Mary E. Smith in Faye Claunch, stari po 15 let, ste ušli od doma iz Kansas City, Mo., in domnevalo se je, da se ju bo najlažje našlo v kaki plesni dvorani. Tako je tukajšnja policija dobila nalogo, naj ju išče, na kar je bilo dvema detektivoma naročeno, naj iščeta sledu po plesiščih. Celi teden sta se morala detektiva, rada ali nerada, vsak večer vdajati plesni zabavi in zadnji ponedeljek sta končno res našla obe ubegli deklici v neki dvorani. Izrazili ste se, da ste bili namenjeni na razstavo v New York, in ste si s plesom hoteli prisluziti za pot tja.

Najnovije vesti najdete v dnevaiku "Am. Slovincu"!

KJE SE NAHAJA

rojak Jožef Kordeš? Zanj bi rada zvedela njegova sestra Mrs. Mary Gregorich, roj. Kordeš, 2112 West 23rd St., Chicago, Ill. Ako bo sam bral te vrstice se naj zglaš sam, ali pa ako kdo drugi ve, kje se nahaja, je prošn, da sporoči njegov naslov.

FARMA NA PRODAJ

Proda se 120 akrov mlekarška farma; dobra zemlja; elektrika; poslopja v ugodnem stanju; dober trg za mleko in dobre ceste. Štiri milje od cerkve sv. Mihaela. Kupi se lahko naravnost od lastnika. — Matthew Rynberg, adm., Holton Mich.

Za Velikonoč

se vsakdo spomni svojih domačih, s kakim darom za piruhe. — Mi pošljamo denarne pošiljave v stari kraj točno in zanesljivo. Prejemniki dobijo denar na dom po pošti brez kakega odbitka.

VČERAJ SO BILE NAŠE CENE:

Table with 2 columns of prices for various items like Din, 100 Din, 200 Din, etc.

Za pošiljave v ameriških dolarjih je poslati: Za \$5.00...\$5.75; za \$10.00...\$10.85; za \$15.00...\$16.00 in za \$25...\$26.25

Vse pošiljave naslovite na:

JOHN JERICH

1849 WEST CERMAK ROAD, CHICAGO, ILLINOIS

SLOVENSKE velikonočne razglednice

Krasne večje oblike z jako lepimi slikami in s tiskanim slovenskim pozdravom, v kuvertah 10c. komad Navadne slovenske razglednice (dopisnice) z lepimi velikonočnimi slikami, komad po 5c. Ducat 40c.

Naročila sprejema: Knjigarna Amerikanski Slovenec 1849 W. Cermak Rd. Chicago, Illinois

Peljali smo se naprej proti Rakeku, kjer smo se za kratek čas ustavili pri železniški postaji, ki je zadnja pred italjansko mejo. Iz Rakeka smo pa krenili proti trgu Planina, ker naš cilj je bil ogledati si Postojnsko jamo. Razume se, da predno smo nam dovolili preko meje, je bilo treba pri omejni postaji izročiti naše legitimacije v pregled. V takih slučajih je bil g. Zakrajšek vedno na mestu z vseno informacijami in je poskrbel, da je bilo vse v redu in smo bili vljudno sprejeti in postreženi. Pri takih instancah je dobro imeti s seboj človeka, ki se zmože s temi nadzorniki diplomatično obnašati. Takoj, ko smo bili preko meje na italjanski državni cesti, smo opazili, da se vozimo na bolj široki in lepše tlakovani cesti, kot pa v Jugoslaviji. Tudi v Postojni smo opazili drugo (Dalje na 4. strani)

